

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İşçi Sağlığı ve iş güvenliği bütün çalışanları ilgilendiren, çalışma yaşamının en temel unsurlarından biridir. İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin istatistikler, temel insan hakları, çalışma yaşamı ve ülkelerin gelişmişliklerine ilişkin önemli göstergelerdir. Ancak SGK ve diğer resmi istatistikler göstermektedir ki ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliğine gereken önem verilmemekte; yasa, yönetmelik ve özellikle uygulamalarda yetersiz kalınmaktadır. Gerek işveren kesimi, gerekse kamu işvereni konumundaki devlet, neo liberal ekonomik politikaların da etkisiyle konuya gereken özeni göstermemektedir.

Ülkemiz iş kazalarında Avrupa ve dünyada ilk sıralarda; ölümlü iş kazalarında ise Avrupa'da birinci, dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Küreselleşme ve neo liberal ekonomi politikaları sonucunda iş güvencesinin azalması, esnek çalışma biçimleri, çalışma koşullarının ağırlaşması; özelleştirme, sendikasızlaştırma ve taşeronlaştırmanın yaygınlaşması; sosyal güvenlik ve güvenceden yoksun kayıt dışı işçilik ve çocuk işçi çalıştırma, iş kazalarını arttıran nedenler arasındadır. 2007-2008 yıllarından itibaren ülkemizde iş kazaları yoğun olarak konuşulmaya başlanmıştır.

Son yıllarda, mühendislerin ve işçilerin yaşamlarına mal olan kazalar konunun tüm yakıcılığı ile gündemde kalmasını sağlamıştır. Balıkesir Dursunbey'de 13 kişinin hayatını kaybetmesi; Bursa Devcekonağı beldesinde 19 maden işçisinin yaşamını yitirmesi; İstanbul Tuzla'da, Davutpaşa'da, Bursa Kemalpaşa'da, Ankara Ostim'de, İstanbul'da bir servis aracında (8 kadın işçi), Zonguldak'ta, Maraş Elbistan'da, Adana'da, İstanbul Esenyurt'ta, Erzurum Karasu'da, Eskişehir'de, Samsun'da, Kuşadası'nda ve Muğla'da, Soma'da, Konya Ermenek'te, İstanbul Seyrantepe'de toplu işçi ölümleri, "iş kazası"ndan çok "iş cinayetleri" olgusuyla yüz yüze olduğumuzu göstermektedir. Bu olaylar, dizginsiz kâr hırsı ile insan yaşamını hiçe saymanın acı sonuçlarının yalnızca bazı örnekleridir.

Ülkemizde iş kazaları sonucu ölüm sayısı 2004'te 543 iken, 2014'te 1.886'ya yükselmiştir. İş kazası sonucu ölümler, 2013 yılında, 2012'ye göre yüzde 83 oranında artmıştır. Yine 2012 yılında iş kaza sayısı 74.871 iken 2013 yılında 191.389 olmuştur. 2013'te, bir önceki yıla göre yüzde 291 oranında artış olmuştur. 2014'te ise iş kazası sayısı 221.366'dır ve bir önceki yıla göre yüzde 15,66 oranında artmıştır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi rakamlarına göre 2014 yılında iş kazalarında 1.886 kişi, 2015 yılında 1.730 kişi hayatını kaybetmiştir. Bunun yanında, 2010-2014 yılları arasında iş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremez durumunda kalan ve sürekli vatandaşlarımızın toplamı 9.844'dür.

2013 yılında iş kazalarında yaşanan 1.360 ölümden 876'sını (%64) işyerinde en fazla bir yıldır çalışanlar oluşturmaktadır. 2014 yılında da iş kazası sonucu hayatını kaybedenlerin en büyük kesimini, son işyerinde 1 yıldan daha az süredir çalışanlar oluşturmuştur. İş kazalarında hayatını kaybeden 1.626 emekçiden, 894'ü (%55) son işyerinde 1 yıldan daha az süredir çalışanlardır. 357'si de son işyerinde 3 ay ile 1 yıl arasında çalışanlardan oluşmaktadır. Bu resmi veriler göstermektedir ki, vatandaşlarımızın çok sık iş değiştirmeye mecbur bırakılmaları, iş kazalarının önlenmesinin önündeki başlıca nedenlerden biridir.

SGK istatistiklerinde, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu hak sahiplerine ölüm geliri bağlananlarla ilgili veriler de mevcuttur. Bu verileri uzun erimli bir şekilde birleştirerek yorumlamak ve ortalamaları tespit etmek gerekmektedir. SGK verilerine göre; 2005-2013 arası iş kazası meslek hastalığı sonucunda hayatını kaybeden vatandaşlarımızın sayısı 11.047'dir. Yine bu süreç içinde, iş kazası ve meslek hastalığı sonucu hak sahiplerine bağlanan ölüm geliri dosya sayısı ise 20.799'dur. Bu veriler, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu yaşanan ölümlerin, aslında açıklananın iki katı olduğunu netlikle yansıtmaktadır.

Meslek hastalıklarında durumumuz içler acısıdır. Meslek hastalığı olgu sayısı gerçeğinden çok düşük gösterilmektedir. Bilimsel çalışmalarda, tespit edilen meslek hastalığının her 1.000 çalışan için en az 4-12 arasında olması gerektiği belirtilir. SGK istatistiklerine göre 2014 yılında ülkemizde 18.962.456 sigortalı bulunmaktadır. Bu veriye göre ülkemizde 2014'te 75.849 ile 227.549 arasında meslek hastalığı tespit edilmesi gerekiyordu. Ancak tespit edilen rakam yalnızca 449'dur. Bu durumda, SGK verilerine göre en az 75.400 meslek hastalığı tespit edilememiştir. İş kazaları, meslek hastalıkları "kader" değildir. İş kazalarını, meslek hastalıklarını "işin gereği" olarak gören anlayış yeni iş cinayetlerine davetiye çıkarmak, önlem almamayı anlayışla karşılamaktır.

Sosyal hukuk devletinde iş yasaları çalışanların hakkını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke edinirken, 4857 sayılı İş Kanunu ile başlayan, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile devam eden süreçte yapılan bütün düzenlemeler işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Esnek ve kuralsız çalışmayı, geçici iş ilişkisini, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu düzenlemeler, konunun taraflarının katılımı ile demokratik bir şekilde revize edilerek, iş mevzuatı, eksenini "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır. Unutulmamalıdır ki; etkenlerin erken belirlenmesi ve uygun şekilde kontrol edilmesiyle iş kazaları ve meslek hastalıklarının yüzde 99'u önlenabilir niteliktedir.

BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 23. maddesinde belirtilen "Herkesin, kendi özgür seçimiyle belirlediği bir işyerinde, adil ve elverişli çalışma koşullarında çalışma hakkı vardır" yaklaşımına uygun olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için işyerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce işçi güvenliği" anlayışı yerleştirilmeli, üretim süreçlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlem ve uygulamalarına öncelik verilmelidir. Yapılacak tüm düzenlemelerde işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanmasında asıl sorumluluğun işverende olduğu gerçeğinden de uzaklaşılmalıdır.

İş güvencesi ile işçi sağlığı ve iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar insana yakışır "norm ve standartta" bir sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır. Sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalı, çalışanların sosyal ve ekonomik yaşamları iyileştirilmelidir.

Ülkemizde son dönemlerde yaşanan iş kazaları göstermektedir ki, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı başta olmak üzere birçok bakanlığın ve bakanlık personelinin kazaların meydana gelmesinde kusurları

bulunmaktadır. Bu nedenle iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda bakanların ve bakanlık görevlilerin yargılanmasının önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Meslek Hastalıkları Hastanesi veya kliniklerinin sayısı artırılmalı, hekim ve işçi eğitimi dâhil, meslek hastalıklarının tespitine yönelik çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır. Dünyada ve ülkemizde ürkütücü boyutlara ulaşan çocuk emeği sömürüsü ortadan kaldırılmalı, çocuk işçiler rehabilite edilerek, örgün eğitime yönlendirilmelidir. Ucuz işgücü olarak görülen kadınlara ve kadın emeğine yönelik tüm olumsuz uygulamalar kaldırılarak eşit işe eşit ücret uygulamaları ile istihdamda fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularının yeterince desteklenmemesinin neden ve sonuçlarının araştırılması ve alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılması yerinde olacaktır.

1. Dr. Murat Emir
Ankara Milletvekili

2. Akif Ekici
Gözetel

3. Cehun İrgül
Bursa MV.

4. Kocaeli MV

5. Onursal Adıgöznel
İst. MV.

6. Ömer Fethi Görer
Arıoğlan MV.

7. Ali Şeker
İstanbul MV.

8. Serkan Taşal
Hartay MV.

9. Mehmet Gözdağ
Gaziantep MV.

10. Kemal Zeybek
Samsun

11. M. Özalp
Uşak MV.

12. Bülent T. Bektaşoğlu
GİRESUN

13. Veddi GÜNDEBİN
KIRIKLARCI

14. Aytekin Ateş
Mersin

15. Mehmet Taşal
Hartay

16. Bülent T. Bektaşoğlu
GİRESUN

17. Getin Anık
Kars MV.

18. ÖZCAN YAKIN
UŞAK MV.

19. Orhan Sağcı
Bursa

20. GRUP BAŞKANLIĞI

T.B.M.
MİLLET MECLİSİ
CHP
1923
PARTİ BAŞKANLIĞI

ÖZET GEREKÇE

İşçi Sağlığı ve iş güvenliği bütün çalışanları ilgilendiren, çalışma yaşamının en temel unsurlarından biridir. Ülkemiz iş kazalarında Avrupa ve dünyada ilk sıralarda; ölümlü iş kazalarında ise Avrupa'da birinci, dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Küreselleşme ve neo liberal ekonomi politikaları sonucunda iş güvencesinin azalması, esnek çalışma biçimleri, çalışma koşullarının ağırlaşması; özelleştirme, sendikasılaştırma ve taşeronlaştırmanın yaygınlaşması; sosyal güvenlik ve güvenceden yoksun kayıt dışı işçilik ve çocuk işçi çalıştırma, iş kazalarını arttıran nedenler arasındadır. 2007–2008 yıllarından itibaren ülkemizde iş kazaları yoğun olarak konuşulmaya başlanmıştır.

Ülkemizde iş kazaları sonucu ölüm sayısı 2004'te 543 iken, 2014'te 1.886'ya yükselmiştir. İş kazası sonucu ölümler, 2013 yılında, 2012'ye göre yüzde 83 oranında artmıştır. Yine 2012 yılında iş kaza sayısı 74.871 iken 2013 yılında 191.389 olmuştur. 2013'te, bir önceki yıla göre yüzde 291 oranında artış olmuştur. 2014'te ise iş kazası sayısı 221.366'dır ve bir önceki yıla göre yüzde 15,66 oranında artmıştır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi rakamlarına göre 2014 yılında iş kazalarında 1.886 kişi, 2015 yılında 1.730 kişi hayatını kaybetmiştir. Bunun yanında, 2010-2014 yılları arasında iş kazası ve meslek hastalığı sonucu sürekli iş göremez durumunda kalan ve sürekli vatandaşlarımızın toplamı 9.844'dür.

2013 yılında iş kazalarında yaşanan 1.360 ölümden 876'sını (%64) işyerinde en fazla bir yıldır çalışanlar oluşturmaktadır. 2014 yılında da iş kazası sonucu hayatını kaybedenlerin en büyük kesimini, son işyerinde 1 yıldan daha az süredir çalışanlar oluşturmuştur. İş kazalarında hayatını kaybeden 1.626 emekçiden 894'ü (%55) son işyerinde 1 yıldan daha az süredir çalışanlardır. 357'si de son işyerinde 3 ay ile 1 yıl arasında çalışanlardan oluşmaktadır. Bu resmi veriler göstermektedir ki; vatandaşlarımızın çok sık iş değiştirmeye mecbur bırakılmaları, iş kazalarının önlenmesinin önündeki başlıca nedenlerden biridir.

SGK verilerine göre; 2005-2013 arası iş kazası meslek hastalığı sonucunda hayatını kaybeden vatandaşlarımızın sayısı 11.047'dir. Yine bu süreç içinde, iş kazası ve meslek hastalığı sonucu hak sahiplerine bağlanan ölüm geliri dosya sayısı ise 20.799'dur. Bu veriler, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucu yaşanan ölümlerin, aslında açıklananın iki katı olduğunu netlikle yansıtmaktadır.

Meslek hastalıklarında durumumuz içler acısıdır. Meslek hastalığı olgu sayısı gerçeğinden çok düşük gösterilmektedir. Bilimsel çalışmalarda, tespit edilen meslek hastalığının her 1.000 çalışan için en az 4-12 arasında olması gerektiği belirtilir. SGK istatistiklerine göre 2014 yılında ülkemizde 18.962.456 sigortalı bulunmaktadır. Bu veriye göre ülkemizde 2014'te 75.849 ile 227.549 arasında meslek hastalığı tespit edilmesi gerekiyordu. Ancak tespit edilen rakam yalnızca 449'dur. Bu durumda, SGK verilerine göre en az 75.400 meslek hastalığı tespit edilememiştir. İş kazaları, meslek hastalıkları "kader" değildir. İş kazalarını, meslek hastalıklarını "işin gereği" olarak gören anlayış yeni iş cinayetlerine davetiye çıkarmak, önlem almamayı anlayışla karşılamaktır. Unutulmamalıdır ki; etkenlerin erken belirlenmesi ve uygun şekilde

kontrol edilmesiyle iş kazaları ve meslek hastalıklarının yüzde 99'u önlenebilir niteliktedir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği konularının yeterince desteklenmemesinin neden ve sonuçlarının araştırılması ve alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılması yerinde olacaktır.

Dr. Murat Emir
Ankara Milletvekili

562... Sayılı Meclis Araştırması Önergelerinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
21 Gölçay YEDİKÇİ	İstanbul	Gölçay Yedikçi
22 Nuhbeyat Altın Kayseri	Kayseri	Nuhbeyat Altın
23 Ali ÖZCAN	İstanbul	Ali Özcan
24 Yakup AKKAYA	İstanbul	Yakup Akkaya
25 Mustafa ALIBURAY	İzmir	Mustafa Aliburay
26 Ali Yiğit	İzmir	Ali Yiğit
27 Gökhan Arslan	Kayseri	Gökhan Arslan
28 Haydar AKAR	Kocaeli	Haydar Akar
29 Kamran Arslan	Denizli	Kamran Arslan
30 TEKİN BİNGÖL	ANKARA	Tekin Bingöl
31 Kamil Okyay Sındır	İzmir	Kamil Okyay Sındır
32 Mahmut Taral	TST	Mahmut Taral
33 Nusaym Yıldız	Aydın	Nusaym Yıldız
34 Fatma Kaptan Hıncal	Kocaeli	Fatma Kaptan Hıncal

T.

T.

